

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра глобальної економіки; статистики та економічного аналізу

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету

Анатолій Діброва

“ 30 ” 05 2023 р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри глобальної економіки

Протокол № 13 від “ 02 ” травня 2023 р.

Завідувач кафедри

Наталія Вдовенко

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри статистики та

економічного аналізу

Протокол № 12 від “ 28 ” 04 2023 р.

Завідувач кафедри

Інна Лазаришина

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АНАЛІЗ РИНКУ»

спеціальність _____

освітня програма _____

Факультет (НН) економічний

Розробники: Кваша С.М., професор кафедри глобальної економіки, доктор економічних наук, Заслужений діяч науки і техніки України

Макарчук О.Г., доцент кафедри статистики та економічного аналізу, к.е.н.

Київ – 2023 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Аналіз ринку

(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>Бакалавр</i>	
Спеціальність		
Освітня програма		
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова (загально-університетська)	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	<i>Залік</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	4	
Семестр	7	
Лекційні заняття	15 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	15 год.	год.
Лабораторні заняття	год.	год.
Самостійна робота	90 год.	год.
Індивідуальні завдання	год.	год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	2 год.	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Аналіз ринку» є набуття студентами теоретичних знань та отримання практичних аналітичних навичок для аналізу ринків, зокрема ринків агропродовольчої продукції, з їх класифікацією за ознаками кон'юнктури попиту і пропозиції та вивчення інструментів впливу на ринкову рівновагу.

Аналіз ринку включає комплекс дій, які спрямовані на вивчення усіх чинників, умов та ситуацій, які впливають на стан і розвиток ринку, на зміни його обсягів, структури, масштабів. Проведення аналізу ринку необхідне з метою одержання об'єктивної інформації про реальну ситуацію на ринку, виявлення та оцінки сили впливу основних чинників. Під час аналізу виявляють обсяги, структуру, попит, пропозицію за певний час та визначають основні тенденції розвитку ринку.

Вивчення курсу побудовано таким чином, щоб надати студентам теоретичні знання із аналізу ринку, його складових, методів вивчення, а також розвинути практичні навички застосування отриманих знань для аналізу конкретних ринків.

Завдання: надати студентам знання з ринкової економіки, розуміння принципів формування ринків окремих видів продукції, вміння досліджувати їх функціонування, а також розглянути методи їх регулювання. У процесі вивчення курсу студенти отримають знання щодо підходів структурування ринків за ознаками формування попиту і пропозиції, а також особливостей, що залежні від внутрішнього виробництва та імпорту.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:** теоретичні та практичні основи процесу формування попиту і пропозиції на ринках товарів, зокрема сільськогосподарської продукції, методи вивчення ринкової рівноваги та її вплив на економічні ефекти для трьох груп економічних інтересів: виробників, споживачів і держави.

вміти: будувати криві попиту і пропозиції ринків сільськогосподарської продукції, визначати точку рівноваги ринків та дохідність (збитковість) виробництва продукції на певних станах ринку – з домінуванням попиту чи пропозиції, аналізувати використання інструментів державного регулювання ринків для досягнення добробуту суспільства.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для повного терміну денної форми навчання.

Програма дисципліни

Назва модулів та тем
<i>Змістовий модуль 1. Теоретичні основи здійснення аналізу ринків</i>
Тема 1. Теоретичні засади аналізу ринків
Тема 2. Аналіз впливу на ринки аграрної продукції членства України у СОТ та співробітництва у рамках ПВЗВТ з ЄС
Тема 3. Основи попиту та пропозиції
<i>Змістовий модуль 2. Методологічні засади дослідження та аналізу ринків аграрної продукції</i>
Тема 4. Процес дослідження ринку
Тема 5. Дослідження динаміки і стійкості розвитку ринку
Тема 6. Структура і аналіз аграрних ринків ресурсів, товарів і послуг

Тема 1. Теоретичні засади аналізу ринків

Аналіз ринків включає комплекс дій, які спрямовані на вивчення усіх чинників, умов та ситуацій, які впливають на стан і розвиток ринку, на зміни його обсягів, структури, масштабів. Важливим є вивчення методів для проведення аналізу ринків, а також обґрунтування відмінностей між здійсненням аналізу ринку та маркетинговим дослідженням ринку.

Здійснення аналізу ринків необхідне з метою одержання об'єктивної інформації про реальну ситуацію на ринку, виявлення та оцінки сили впливу основних чинників. Під час аналізу виявляють обсяги, структуру, попит, пропозицію за певний час та визначають основні тенденції розвитку ринку.

Передумовою здійснення аналізу ринків є отримання достатнього обсягу інформації, а отже потреби у диверсифікованих джерелах інформації.

Тема 2. Аналіз впливу на ринки аграрної продукції членства України у СОТ та співробітництва у рамках ПВЗВТ з ЄС

Членство України у світовій організації торгівлі: переваги та недолік. ЄС-Україна: поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі. Поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі (ПВЗВТ) є частиною Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. ПВЗВТ надасть Україні можливості для модернізації її торговельних відносин та економічного розвитку. Передбачено суттєву лібералізацію торгівлі (усунення тарифів чи квот) між сторонами, гармонізацію законодавства і нормативно-регуляторної бази.

При цьому є як переваги, так і недоліки членства України у СОТ та реалізації ПВЗВТ між Україною та ЄС, що надає поштовх для подальшої дискусії їх впливу на аграрні ринки.

Тема 3. Основи попиту та пропозиції

Поняття про ринковий механізм. Зміни у ринковій рівновазі. Еластичність попиту та пропозиції. Попит кожного суб'єкта економічних відносин є суто індивідуальним, завжди відноситься до конкретного часу і до конкретних умов. У зв'язку з цим вивчаються основні чинники, які впливають на вибір споживача, серед яких виділяють цінові та нецінові.

Вивчення пропозиції та умов, які впливають на вибір виробника-підприємця (продавця), зокрема до цінові і нецінові чинники пропозиції.

Наслідки державного втручання – контроль над цінами.

Тема 4. Процес дослідження ринку

Систематичне проведення дослідження певного ринку має істотне значення, оскільки підприємство при цьому має можливість оперативно змінювати свою політику у разі відповідних змін в основних чинниках, що визначають попит на товари чи послуги. Дослідження ринку здійснюється поетапно та передбачає використання певної методики. Поширеною є методика дослідження ринку за Д. Акером, яка передбачає аналіз розміру ринку (поточний та майбутній), структуру ринку, темпи зростання ринку, прибутковість ринку, структура витрат галузі, канали розподілу товару, ринкові тренди, ключові фактори успіху. У свою чергу SWOT та PEST аналізи доповнюють характеристику мікро- та макросередовища певного ринку.

5. Дослідження динаміки і стійкості розвитку ринку

Аналіз динаміки, стійкості та коливання ринку. Використання і регулювання ринкового механізму з метою забезпечення максимально можливого прибутку неможливо без того, щоб представити, яким він має бути. Для цього потрібно намітити найбільш ефективні шляхи досягнення цієї мети, зокрема використовуючи основні методи прогнозування розвитку ринку.

У процесі розвитку ринку проявляється явище циклічності, тобто постійно повторювані коливання динамічних тенденцій та інтенсивності розвитку.

Ринок за певних умов розвивається нелінійно, а своєрідними хвилями. Це явище обумовлене як зовнішніми чинниками, так і глибинними внутрішніми властивостями ринку. У зв'язку з цим важливо оцінити та проаналізувати циклічність й сезонність ринку.

6. Структура і аналіз аграрних ринків ресурсів, товарів і послуг

Аналіз факторів, що обумовлюють стан і розвиток ринку. Ринок як складне полісистемне утворення має, відповідно, і складну та надзвичайно багату структуру, від якої значною мірою залежить ефективність і вдосконалення національної економіки в цілому. У зв'язку з цим вивчення структури аграрних ринків є важливим питанням.

Вивчення інфраструктури аграрних ринків.
Аналіз аграрних ринків з використанням статистичних методів.

Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи здійснення аналізу ринків														
Тема 1. Теоретичні засади аналізу ринків	2		2	2			15							
Тема 2. Аналіз впливу на ринки аграрної продукції членства України у СОТ та співробітництва у рамках ПВЗВТ з ЄС	2		2	2			15							
Тема 3. Основи попиту та пропозиції	3		4	2			15							
Разом за змістовим модулем 1			8	6			45							
Змістовий модуль 2. Методологічні засади дослідження та аналізу ринків аграрної продукції														
Тема 4. Процес дослідження ринку	2		2	2			15							
Тема 5. Дослідження динаміки і стійкості розвитку ринку	2		2	3			15							
Тема 6. Структура і аналіз аграрних ринків ресурсів, товарів і послуг	4		3	4			15							
Разом за змістовим модулем 2			7	9			45							
Усього годин		120	15	15			90							
Курсовий проект (робота) з _____ _____			-	-	-		-		-	-	-		-	
(якщо є в робочому навчальному плані)														
Усього годин														

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методологічні засади аналізу ринку	2
2	Дослідження та аналіз окремого сільськогосподарського ринку в умовах членства України в СОТ та співробітництва в рамках ПВЗВТ	2
3	Аналіз дії законів попиту та пропозиції на окремий аграрний ринок, еластичність попиту та пропозиції, державне регулювання	2
4	Дослідження окремого аграрного ринку за Д. Акером	2
5	Вивчення взаємозв'язків та взаємозалежностей на певному ринку аграрної продукції з використанням регресійного аналізу	3
6	Застосування методів часових рядів для прогнозування на певному ринку аграрної продукції. Презентація вивченого та проаналізованого конкретного аграрного ринку	4
	Всього	15

6. Теми лабораторних занять

(Навчальним планом не передбачено)

7. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Теоретичні засади аналізу ринків	15
2	Тема 2. Аналіз впливу на ринки аграрної продукції членства України у СОТ та співробітництва у рамках ПВЗВТ з ЄС	15
3	Тема 3. Основи попиту та пропозиції	15
4	Тема 4. Процес дослідження ринку	15
5	Тема 5. Дослідження динаміки і стійкості розвитку ринку	15
6	Тема 6. Структура і аналіз аграрних ринків ресурсів, товарів і послуг	15
	Разом	90

8. Зразки контрольних питань, тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

Контрольні питання

1. Ринкова економіка як система. Механізми негативних та позитивних зворотних зв'язків в ринковій економіці.
2. Класифікація ринків, їх взаємозв'язок.

3. Етапи прийняття рішень в управлінні соціально-економічними процесами, ринками.
4. Практичні завдання економіко-математичного моделювання соціально-економічних процесів, ринків.
5. Класифікація економіко-математичних методів і моделей в управлінні соціально-економічними процесами, ринками.
6. Економіка як складна соціально-економічна з внутрішньо притаманним ризиком. Принципи математичного моделювання економіки.
7. Етапи економіко-математичного моделювання соціально-економічними процесів, ринків.
8. Сутність та приклади статичних та динамічних моделей соціально-економічними процесів, ринків.
9. Ймовірно-статистичні методи моделювання соціально-економічними процесів, ринків.
10. Методи аналізу сезонних коливань в економіці.
11. Статистичні методи розрахунку сезонної хвилі.
12. Моделі прогнозування економічних процесів.
13. Трендові моделі на основі кривих зростання.
14. Оцінка адекватності і точності трендових моделей.
15. Прогнозування економічної динаміки на основі трендових моделей.
16. Етапи екстраполяційного прогнозування економічної динаміки на основі часових рядів з використанням трендових моделей.
17. Визначення та важливість здійснення аналізу ринків.
18. Методичні засади аналізу ринків.
19. Джерела інформації для проведення аналізу ринків.
20. Членство України у світовій організації торгівлі: переваги та недоліки.
21. ЄС-Україна: поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі.
22. Переваги і ризики для сільського господарства в умовах членства в СОТ та співробітництва з ЄС у рамках ПВЗВТ.
23. Попит та пропозиція. Криві попиту та пропозиції.
24. Ринковий механізм.
25. Зміни у ринковій рівновазі.
26. Еластичність попиту та пропозиції.
27. Наслідки державного втручання – контроль над цінами.
28. Етапи дослідження ринку.
29. Дослідження ринку за Д. Акером.
30. SWOT та PEST аналізи як необхідні складові дослідження мікро- і макросередовища.
31. Аналіз динаміки, стійкості та коливання ринку: основні поняття та завдання.
32. Основні методи прогнозування розвитку ринку.
33. Оцінка та аналіз циклічності й сезонності ринку.
34. Аналіз факторів, що обумовлюють стан і розвиток ринку.
35. Структура аграрних ринків.
36. Аналіз аграрних ринків з використанням статистичних методів.
37. Інфраструктура аграрних ринків.

Зразок тестового завдання

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ								
ОС <u>Бакалавр</u> Спеціальність, освітня програма _____ _____	Кафедра глобальної економіки; статистики та економічного аналізу 2022-2023 навч. рік			ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № <u>1</u> з дисципліни Аналіз ринку			Затверджую Зав. кафедри _____(Вдовенко Н.М.); _____(Лазаришина І.Д.) _____2023 р.	
Екзаменаційні запитання <i>(максимальна оцінка 10 балів за відповідь на кожне з двох запитань)</i>								
1. Етапи дослідження ринку.								
2. Задача . На галузевому ринку діє 8 продавців, обсяг реалізації яких наведено у табл. 1 (у млн. грн.).								
Таблиця 1								
Вихідні дані								
Підприємство	1	2	3	4	5	6	7	8
Обсяг реалізації	100	90	80	130	70	60	110	50
Обчисліть індекс Херфіндаля-Хіршмана. Визначте тип ринкової будови.								
Тестові завдання різних типів <i>(максимальна оцінка 10 балів за відповіді на тестові завдання)</i>								
Питання 1. Сукупність підприємств, які виробляють близькі продукти, використовуючи близькі ресурси та технології – це								
Питання 2. Ступінь зміни величини попиту на товар при зміні ціни на який-небудь інший товар – це:								
а) пряма еластичність товару за ціною; б) еластичність товару за рекламою; в) перехресна еластичність товару за ціною.								
Питання 3. Монополія – це:								
а) тип галузевого ринку, на якому існує єдиний продавець товару, який не має близьких замінників; б) тип галузевого ринку, який характеризується наявністю декількох дуже великих підприємств, що контролюють значну частину виробництва і збуту та конкурують один з одним; в) тип недосконалої конкуренції, при якому діє відносно велика кількість продавців, кожний з яких задовольняє невелику частку ринкового попиту на загальний тип товару, реалізованого підприємством і його конкурентами.								
Питання 4. Сформована на поточний момент ринкова ситуація, яка характеризується співвідношенням між попитом і пропозицією, рівнем цін, товарними запасами та іншими економічними показниками – це								
Питання 5. Вертикальна диференціація продукції визначається одним з наступних чинників:								
а) вибором споживача, що визначається прихильністю до улюбленої товарної марки; б) конкурентоспроможністю продукції, що залежить від витрат на рекламу; в) співвідношенням ціни до якості продукції; г) зниженням еластичності попиту.								
Питання 6. Встановити відповідність обчислення індивідуальних індексів конкретного їх виду:								
А. $i_q = \frac{q_1}{q_0}$	1. індекс ціни 2. індекс фізичного обсягу товару 3. індекс товарообороту							

Б. $i_p = \frac{P_1}{P_0}$	
В. $i_{qp} = \frac{P_1 Q_1}{P_0 Q_0}$	
Питання 7. Напишіть лінійну форму зв'язку дослідження певного явища на ринку:	
Питання 8. Дослідження ринку за Д. Акером складається з наступних етапів:	
1. множина допустимих положень вибіркової точки у вибіркового просторі, які призводять до прийняття нульової гіпотези 2. вибіркового простір вибіркової змінної 3. критична область	
Питання 9. SWOT аналіз - це	
Питання 10. Розподіліть види ринкової кон'юнктури за типами і рівнями:	
1. світова	а) досягається збалансованість попиту і пропозиції; б) стан світового господарства чи господарства окремої країни, групи країн, що складається під впливом кон'юнктурутворюючих чинників; в) ціни утримуються на стабільному рівні; г) стан окремого товару в масштабі національного ринку; д) стан окремої галузі на національному або світовому рівні; е) окремого товару в масштабі регіонального ринку; ж) попит перевищує пропозицію, що призводить до дефіциту товарів.
2. дисбалансована	
3. національна	
4. збалансована	
5. галузева	
6. регіональна	

_____ (прізвище та ініціали НПП)
(підпис)

9. Методи навчання.

Студенто-центроване та проблемно-орієнтоване навчання, технологія інтенсифікації та індивідуалізації навчання, технологія програмованого навчання, інформаційна технологія, технологія розвивального навчання, кредитно-трансферна система організації навчання, електронне навчання в системі Moodle, на платформі Cisco Wibex Meeting, самонавчання, навчання на основі досліджень.

Викладання проводиться у формі : лекцій, мультимедійних лекцій, обговорення проблемних ситуацій у розрізі тем; проведення практичних занять у наступних формах: семінарські заняття, дискусії, практичні заняття у формі ділових ігор, розгляду практичних ситуацій, кейсів, тренінги; самостійного навчання на основі підручників та конспектів, консультацій з викладачами.

Основні відмінності інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється в мотивації студентів, закріпленні теоретичних знань на практиці, підвищенні самосвідомості студентів, виробленню здатності ухвалювати самостійні рішення, здібності до колективної роботи, до соціальної інтеграції, придбанні навичок вирішення конфліктів та пошуку компромісів.

Крім того, вивчення дисципліни передбачає підготовку матеріалів для участі студентів в науково-практичних конференціях.

Теоретичний матеріал з дисципліни, завдання для практичної і самостійної роботи, модульні тести та підсумковий іспит представлені на платформі Elearn НУБіП України (Moodle).

10. Форми контролю

Види контролю: поточний, тематичний, періодичний, підсумковий, самоконтроль. Екзамен проводиться відповідно до вимог "Положення про екзамени та заліки в Національному університеті біоресурсів і природокористування України" (2015 р). У НУБіП України використовується рейтингова форма контролю після закінчення логічно завершеної частини лекційних та практичних занять (модуля) з певної дисципліни. Її результати враховуються під час виставлення підсумкової оцінки. Рейтингове оцінювання знань студентів не скасовує традиційну систему оцінювання, а існує поряд із нею. Воно робить систему оцінювання більш гнучкою, об'єктивною і сприяє систематичній та активній самостійній роботі студентів протягом усього періоду навчання, забезпечує здорову конкуренцію між студентами у навчанні, сприяє виявленню і розвитку творчих здібностей студентів. Оцінювання навчальних досягнень здійснюється за 100- бальною (рейтинговою) шкалою ЕКТС (ECTS), національною 4-х бальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») і вербальною («зараховано», «незараховано») системами. Письмові екзамени відбуваються із співбесідою.

Поточно-модульний контроль здійснюється та оцінюється за двома складовими: практичний модульний контроль і лекційний (теоретичний) модульний контроль.

Оцінка за практичну складову модульного контролю виставляється за результатами оцінювання знань студента під час практичних занять, виконання завдань для самостійної роботи, здійснення проміжного контролю (тестування, теоретичні та ситуаційні завдання) та іспиту.

Оцінювання виконання завдань для самостійної роботи виконується за наступними критеріями:

- якість виконання завдань самостійної роботи;
- ступінь самостійності виконання завдання;
- повнота вирішення завдання самостійної роботи з урахуванням поточних або проектних змін законодавства;
- наявність висновків за результатами дослідження;
- якість оформлення результатів дослідження.

Оцінювання знань студента за результатами виконання завдань для самостійної роботи проводиться за 100-бальною шкалою.

Написання тез доповідей на науковій конференції (семінари) є додатковою частиною самостійної роботи студента над навчальною дисципліною, мета якого – поглиблення теоретичних знань, набутих студентами у процесі вивчення дисципліни, вміння застосовувати індивідуальні, творчі та професійні компетенції, набуті в процесі навчання.

Проведення поточних контрольних робіт відбувається у розрізі тем модуля. Це дає можливість перманентно оцінювати рівень знань студентів з теоретичних питань навчальної дисципліни.

Лекційний модульний контроль здійснюється у письмовій формі за відповідними білетами. Для підведення підсумків роботи студентів із змістового модуля виставляється підсумкова оцінка з поточно-модульного контролю, яка враховує оцінки за практичний модульний контроль і лекційний модульний контроль.

11. Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 26.04.2023 р. протокол № 10)

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінювальна шкала за результатами складання	
	екзаменів	заліків
90 – 100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

12. Навчально-методичне забезпечення

1. Нормативні документи.
2. Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни.
3. Методичні вказівки до самостійного вивчення дисципліни.
4. Курс «Аналіз ринку» у ельорні:
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4648>

13.Рекомендована література

Основна література:

1. Hague P. A practical guide to market research. Доступ: <https://www.b2binternational.com/publications/practical-market-research/>
2. Карпов В., Шевченко-Перепьолкіна Р., Горбаченко С. Аналіз та прогнозування ринової кон'юнктури. Київ: Кондор, 2019 р. 320 с.
3. Маркетингові дослідження. Навч. посіб. Колектив авторів: Л. С. Безугла, Т. В. Ільченко, Н. І. Юрченко, С. О. Кобернюк, Д. В. Воловик ; КЗВО ДАНО. Дніпро,Видавець Біла К.О., 2019. 300 с.
4. Namulczuk M. Makarchuk O. Time-varying relationship between Ukrainian corn and world crude oil prices, Economic Annals-XXI, 184(7-8)'2020, p. 49-58.

Допоміжна література:

5. Basic Statistics. Electronic source: <https://www.adb.org/publications/basic-statistics-2017>.
6. Namulczuk M., Makarchuk O., Sica E. Searching for market integration: Evidence from Ukrainian and European Union rapeseed markets // Land use Land Use Policy 87 (2019) 104078
<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57173048500>

7. Quirk T. Excel 2010 for Business Statistics. A Guide to Solving Practical Business Problems, School of Business and Technology Webster University, 2018, 264 p.

8. Мармоза А.Т. Економічна статистика: Навч. посібник. К.: ЦУЛ, 2019.- 600 с.

9. Мармоза А.Т. Практикум з теорії статистики і сільськогосподарської статистики: Навч.посіб. – Центр навчальної літератури, 2019. – 664 с.

10. Статистика: основи теорії та практикум: Навчальний посібник. Колектив авторів: Григорків В.С., Вінничук О.Ю., Григорків М.В., Маханець Л.Л. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т, 2022. 304 с.

11. Козирева О.В., Федорова В.О. Статистика: навчальний посібник. Х.: Видавництво Іванченка І.С., 2021. 187 с.

12. Чекотовський Е. Статистичні методи: Навч.посібник. К.: Знання, 2018. 408 с.

Інформаційні ресурси

13. FAS-USDA [Електронний ресурс] / Режим доступу до даних: <https://www.fas.usda.gov/commodities>

14. Marketing.vc : база маркетингової інформації. Офіційний сайт Alliance Capital Management. [Електронний ресурс] / Режим доступу до даних : <http://marketing.vc/>

15. Аграрні ринки [Електронний ресурс] / Режим доступу до даних : <http://www.amis-outlook.org/>

16. Державна Служба Статистики України [Електронний ресурс] / Режим доступу до даних: <http://ukrstat.gov.ua/>

17. Євростат [Електронний ресурс] / Режим доступу до даних : <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home>

18. Мінфін : фінансовий портал. [Електронний ресурс] / Режим доступу до даних : <http://index.minfin.com.ua/>

19. Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (ФАО). [Електронний ресурс] / Режим доступу до даних : <http://www.fao.org/>

20. Світовий банк. [Електронний ресурс] / Режим доступу до даних : <http://www.worldbank.org/>

21. Статистичні дані по країнам світу. [Електронний ресурс] / Режим доступу до даних : <http://www.iea.org>

22. Положення про екзамен та заліки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України, затверджене Вченою радою НУБіП України від 26.04.2023 р. протокол № 10. URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u284/polozh_ekzameni_zaliki_z_dopovnenniam_2023_na_sayt.pdf